

Mme Ñwed Emi Esiakde ke Ñwed Mbono Esop Uwem ye Utom Nnyin

JANUARY 4-10

MME AKPAN ÑKPO KE IKØ ABASI | LEVITICUS 18-19

“Kùnam Ñkpø Emi Edehede ke Enyin Abasi”

w19.06 28 ¶1

Nte Ikemedé Ndikpeme Idem Mbak Nnyin Ididük Afia Kiet Emi Satan Ọkókde

Ini Jehovah abatde nsio nsio ndioi ñkpø emi mme idut oro erekedude ekpere nditø Israel ękesinamde, enye ama odatahø nditø Israel ete: “Ekùnyuñ ęnam ñkpø ke usuñ oro ison Canaan emi ndidade mbufo nduk ęnamde; . . . Ison oro [edehe], ndien ami nyada ufen ndudue esie mmia enye.” Uwem mbon Canaan ama edehe etieti ke enyin edisana Abasi Israel tutu enye ada ke ison mmø edehe, ke mmø ęnyuñ ęsabade ison oro.—Lev. 18:3, 25.

w17.02 20 ¶13

Jehovah Ada Iköt Esie Usuñ

¹³ Ndidem Israel emi erekemade Abasi mi, iketiehe nte ndidem idut eken oro erekedade ifiok ibuot mmø ękara mme owo. Ke uwutnkpø, mbon Canaan ye ndidem mmø ęma ęsinam ata oburobut ñkpø, uto nte ndidañ ye iman, erenowo ndidañ ye erenowo mmmè ñwan ndidañ ye ñwan, owo ndidañ ye unam, ndifop eyen ke ikañ nte uwa, ye ndikpono ndem. (Lev. 18:6, 21-25) Abasi ama ọnø nditø Israel ibet oro etijnde nte mmø ękpesanade idem. Ntaifiok edatahø ke ibet oro ama ęfòn etieti. Edi mme andikara Babylon ye Egypt ikenyeneke utø ibet emi. (Num. 19:13) Nditø Israel ęma ękut ke mbon oro erekedade mmø usuñ, emi erekemade Abasi, ęma ęnwam mmø ętuak ibuot

ęno Jehovah ikpoñ, ędu eti uwem, ęnyuñ ęsana idem. Emi owut ke Jehovah akada mmø usuñ.

w14 7/1 7 ¶2

Se Abasi Edinamde Ibaña Ndioi Ñkpø

Nso ke ędinam mbon emi mîmaha ndikpuhode, edi ękade iso ęnam idioñ? Kop se Abasi odatahøde mi: “Ndinen owo ęyeduñ ke ison, mmø eke mînyeneke nduduohø ęyenyuñ ęsuho ke esit. Edi eyesobo mme idioñkowo ęfep ke ison; ndien amaeđi mbon abiaña, ęyesohi mmø ęfep ke esit.” (Mme Ñke 2:21, 22) Mme idioñkowo ye idioñkido mmø ęyebe ęfep. Ke obufa ererimbot oro, ęyenam mbon oro ękopde item ębøhø ufûn idioñkpo emi mmø ękedade emana, ndien mmø ęyefon ęma nte ini akade.—Rome 6:17, 18; 8:21.

Yom Ñkpouto ke Ikø Abasi

w06 6/15 22 ¶11

‘Mmama Mbet Fo Didiel’

¹¹ Oyohø ikpehe iba ke Ibet Moses oro owutde nte Abasi ekekerede abaña mfônoñkpø iköt esie edi unen oro owo ekenyenede nditañ nyohø-nsuhø. Jehovah okowuk ete ke ini eyen Israel ekpeñede mbuñwum iñwañ esie, ke enye ekpenyene ndiyak nditø ubuene ętañ se mbon ukpeñe ękebede ękpøñ. Mme ętöiñwañ ikenyeneke ndikpeñe inuk iñwañ mmø mma, ikonyuñ inyeneke nditañ nyohø-nsuhø grape mmmè olive. Mmø ikenyeneke ndifiak ñka ñkatañ mbuot ibokpot oro ękefrede. Emi ekedi ima ima ndutim oro ękenamde ęno mme ubuene, isen owo, nditoakpa, ye mme ebeakpa. Edi akpaniko, ndisaña ntañ nyohø-nsuhø ekedi akamba utom, edi emi

ikayakke mm̄o ębeñe ebeñe.—Leviticus 19:9, 10; Deuteronomy 24:19-22; Psalm 37:25.

JANUARY 11-17

MME AKPAN ÑKPØ KE IKØ ABASI | LEVITICUS 20-21

“Jehovah Emek Iköt Esie”

w04 10/15 11 ¶12

Ndi Afo Emekeme Ndidiu ke Paradise?

¹² Edi, odu ñkpø oro m̄inaha nnyin ifre. Abasi ɔkodøhø nditø Israel ete: “Mbufo ęnjem ndien kpkpru mme ewuhø emi ami ńwukde mbufo mfjn emi, man mbufo ęsøñø, ęnyuñ eduk ękeda isøñ emi.” (Deuteronomy 11:8) Efiax ętiñ ębaña isøñ oro ke Leviticus 20:22, 24, ete: “Mbufo ęnjem ndien kpkpru ewuhø mi, ye kpkpru item mi, ęnyuñ enam mm̄o; mbak isøñ emi ami ndade mbufo nduk do nte ędun ke esit; edikpohi mbufo oduok. Ñkonyuñ ndohø mbufo, nte mbufo ęyeda isøñ mm̄o ęnyene, ami nyonyuñ nda enye nnø mbufo ęnyene, isøñ emi ęfiorode mm̄oñ-eba ye aran-ókwøk.” Ih, ndida Isøñ Uñwøñø nnyene ɔkokoñø ke edi-nyene eti itie ebuana ye Jehovah Abasi. Edi koro nditø Israel m̄ikokopke uyo Abasi akanam enye ayak mbon Babylon ękan mm̄o ęnyuñ ębjn mm̄o ęsioñø ke ebietiduñ mm̄o.

it-1-E 1199

Udeme

Inyene ekededi emi owo akpade ɔkpøñ ɔno owo m̄m̄e mbon emi ęnyenede unen ndibø inyene oro; ñkpø ekededi emi ete m̄m̄e ete-ete akapade ɔkpøñ ɔno nditø. Ikø Hebrew oro ękabarede “udeme” edi *na·chal'* m̄m̄e *na·chalah'*. Enye ɔwørø owo ndikpa ñkpøñ ñkpø nnø owo m̄m̄e owo ndida ñkpø emi ękpade ękpøñ nnyene. (Nu 26:55; Eze 46:18) Ndusuk ini, ęsikabade ikø Hebrew

oro *ya·rash'*, nte “adiakpa,” edi ęsiwak ndikabade enye nte ‘ndida ñkpø nnyene.’ (Ge 15:3; Le 20:24) Enye ekeme ñko ndiworø ‘ndibø owo ñkpø’ m̄m̄e ‘ndibjn owo mfep’ nte ęsinamde ke ini ęñwanade ekøñ. (De 2:12; 31:3) Ikø Greek oro ękabarede “udeme” edi *kle'ros*, ndien ękesida enye ętiñ ębaña ‘ndisın afia.’ Edi nte ini akade, ęma ęsida enye ętiñ ębaña “udeme.”—Mt 27:35; Ut 1:17; 26:18.

it-1-E 317 ¶12

Inuen

Ke Ukwø ama ekebe, Noah ama awa “mme edibotñkpø emi ęfede emi ędide ndisana” ye mme unam ono Abasi. (Ge 8:18-20) Ke oro ebede, Abasi ama enyime owo esita inuen, edi oküta ye iyip. (Ge 9:1-4; men Le 7:26; 17:13 domo.) Ntem, anaedi mme inuen oro ękedohøde ke ‘ędi ndisana’ ękedi mbon oro Abasi ekenyimedø ęda ęwa uwa ęno imø. Bible owüt ke ini ękenode Ibet Moses ke Abasi ekeditiñ mme inuen emi owo m̄ikpataha sia mm̄o ‘ędehede.’ (Le 11:13-19, 46, 47; 20:25; De 14:11-20) Bible itjñke mme ñkpø emi akanamde Abasi ødohø ke ndusuk inuen ‘ędehe.’ Ntre, kpa ye oro edide ata ediwak ke otu inuen emi ękedohøde ke ędehe ękedi inuen emi ęsiwotde inuen m̄m̄e unam eñwen ęta ye mbon oro ęsitade okpo, ndusuk mm̄o ıkedighe. Edi Abasi ama abiat ibet emi efep ke ini ęketöñode obufa ediomi. Enye ama owüt Peter ke ñkuküt ke imenyime owo ata unam ekededi.—Ut 10:9-15.

Yom Ñkpøuto ke Ikø Abasi

it-1-E 563

Ndikpi Idem

Ibet Abasi ɔkodøhø owo okükpi idem ndiwüt ke imofuhø ñkpa owo imø. (Le 19:28; 21:5; De 14:1) Ntak emi Jehovah ɔkönöde

nditö Israel ibet emi edi ke mmö erekedi edisana iköt esie ye akpan inyene esie. (De 14:2) Ntre, ikanaha mmö etiene ḥnam ñkpö ekededi emi mme okpono-ndem ḥsinamde. Ñko, sia edide nditö Israel ɿma ɿdiono se isitibede ke ini owo akpade ḥnyun ḥnim ke mme akpañkpa eyeset, ikpokofonke mmö ḥfuhö ñkpa owo tutu edi se ɿkpide idem. (Da 12:13; Heb 11:19) Ibet emi ama owüt ñko ke Abasi iyomke nditö Israel ɿda idem mmö ḥnam se ḥmama.

JANUARY 18-24

MME AKPAN ÑKPÖ KE IKÖ ABASI | LE-VITICUS 22-23

"Se Ikpepde Ito Nsio Nsio Usorö Oro Mme Jew ḥkesinimde"

it-1-E 826-827

Usorö Uyo Eke Leaven Mîdûhe

Akpa usen ke Usorö Uyo Eke Leaven Mîdûhe ekedi edisana mbono, okonyun edi Sabbath. Ke ɔyohö usen iba, oro edi, ke Ni-san 16, ɿma esida ebek akpa mbuñwum barley ḥşök oku; barley ke ḥkesibem iso ḥkpene ke Palestine. Ikanaha ɿdia obufa barley, ɿda enye ḥnam uyo ɿta, ḥmm̄ ḥfop enye ɿta mbemiso usen usorö emi. Oku ama esida ebek akpa mbuñwum barley ofuñ aka iso onyupn ofuñ afiak edem ke iso Jehovah, ekem enye awa okukim eroñ emi mibehe isua kiet emi onyupn eyede idem nte edifop uwa, awa uwa ñkpasip emi ḥbuakde aran, onyupn awa ediñwöñ uwa. (Le 23:6-14) Abasi ikodohöke ḥfop barley emi ḥmm̄ ndomuyo esie ke itieuwa, edi nte ini akade mme oku ɿma ɿtöñ ndisifop enye ke itieuwa. Kpa ye oro edide ḥkesiwa akpa mbuñwum emi ke ibuot ofuri Israel, ubon kiet kiet ye owo kiet kiet emi ḥkenyenede isoñ ke Israel ɿma ḥşük ḥkeme ndiwa uwa

ekom nnö Abasi ke ini usorö emi.—Ex 23:19; De 26:1, 2.

Se Akadade Abaña. Se Jehovah ɔkodo-höde Moses ke Exodus 12:14-20 akanam nditö Israel ḥsita uyo eke leaven mîdûhe ke ini usorö emi. Jehovah ɔkodohö ke ufañ-ikö 19 ete: "Ndomuyo eke leaven odude inyeneke ndidu ke ufök mbufo ke usen itiaba." Ke Deuteronomy 16:3, ɿkot uyo eke leaven mîdûhe "uyo ukut," ndien kpukpru isua, uyo emi ama esinam mme Jew ɿti nte mmö ḥkekpoñde Egypt itök itök (inyeneke ini ida isin leaven ke ndomuyo mmö [Ex 12:34]). Emi ama esinam mmö ɿti ukut ye ufen oro Jehovah akanyañade mmö osio. Jehovah ɔkodohö mmö ḥsita uyo emi 'man mmö ḥkpeta usen emi mmö ḥkeworöde ke isoñ Egypt kpukpru usen uwem mmö.' Akpa ke otu ikpö usorö ita oro nditö Israel ḥkesinimde kpukpru isua ama esinö mmö ifet ndikom Jehovah ke ifure oro mmö ḥkenyenede ye nte enye akanyañade mmö osio ke ufün.—De 16:16.

it-2-E 598 ¶2

Pentecost

Se ḥkesinamde ye akpa mbuñwum wheat ama okpühöde ye se ḥkesinamde ye akpa mbuñwum barley. ḥkenyene ndidomo eti ndomuyo wheat ephah kiet, ɿda mbahade iba ke itie duop ḥşin leaven ɿda ḥnam uyo iba. Le 23:17 ɔdohö ke nditö Israel ḥkenyene ndida uyo emi 'ke ebietidüñ mmö ndi.' Oro ɔwɔrø ke mmö ḥkenyene ndinam uyo oro nte enye emi mmö ḥsinamde ɿta ke ufök, idighe enye emi ḥkesiode ḥnim eno edisana ñkpö. ɿma ḥsiwa mme edifop uwa ye uwa idiqñkpö, ḥnyupn ɿda okukim eroñ iba ɿwa uwa ebuana. Oku ama esisın ubök ke idak uyo iba oro ye unam oro, ofuñ aka iso ofuñ afiak edem ke iso Jehovah ndiwüt ke imawa mmö ino Jehovah. Ke oku ama

okofuň uyo ye unam emi ama ke iso Jehovah, enye ama esita mmó nte uwa ebuana.—Le 23:18-20.

w14 5/15 28-29 ¶11

Ndi ke Asaña Ikpat Kiet ye Esop Jehovah?

¹¹ Esop Jehovah ęyom ufon nnyin ke ini eşinde udöñ ęno nnyin ęte inam item apostle Paul emi: “Eyak nnyin inyūn ikere nte ikpedemerde kiet eken ino ima ye nti utom, iküsün ndisop idem ętökiet, nte ido ndusuk owo edide, edi işin udöñ ino kiet eken, ndien mbufo ędədöloň ęnam ntém adaña nte ękütde ęte usen oro ke asaña ekpere.” (Heb. 10:24, 25) Nditö Israel ęma ęsisop idem ętökiet ętuak ibuot ęno Jehovah ęnyūn ękpəp Iko Abasi. Mme akpan edinam nte Usorö Mme Ataya ke eyo Nehemiah ękesidi ini idara ąno nditö Israel. (Ex. 23:15, 16; Neh. 8:9-18) Mfın imenyene mbono esop ye ńkpri ye ikpo mbono. Akpana isidük kpukpru mmó koro emi ayanam ika iso ikpere Jehovah inyūn ikop inemesit ndinam utom esie.—Titus 2:2.

Yom ńkpouto ke Iko Abasi

w19.02 3 ¶3

Ka Iso Söño Da ye Jehovah!

³ Didie ke iköt Abasi ęwut ke imosöño ida ye enye? Mmó ęma Jehovah ke ofuri esit, inyūn iyakke ńkpri ndomokiet anam mmó ętre ndima enye. Emi anam mmó ęsinam se inemde enye esit kpukpru ini. Ke Bible, iko Hebrew oro ękabarede “nsöñonda” ęwörö ńkpri emi edide ofuri, eyede idem, mmmé emi mibiomoke ndo. Ke uwütńkpri, nditö Israel ęma ęsiwa unam ęno Jehovah, edi Ibet ękodohö ke ana unam oro eye idem. (Lev. 22:21, 22) Jehovah ikenyimeke iköt esie ęwa unam emi ananade ukot kiet, utöñ kiet, mmmé enyin kiet; ikonyūn inaha

ęwa unam emi ędöñode. Jehovah okoyom unam emi ęwade ęno imo edi ofuri, eye idem, okünyüñ ubiomö ndo. (Mal. 1:6-9) Añwaña nnyin se inamde Jehovah oyom ńkpri emi edide ofuri mînyüñ ibiomoke ndo. Ke ini idepde ńkpri, yak idohö mfri, ńwed, mmmé ńkpoutom, nnyin isidepke mfri emi ama akabiara, idepke ńwed emi iköñ mîkemke, mmmé ńkpoutom emi ńkpri mîkemke ke idem. Isiyom enye emi ńkpri ekemde ke idem mmmé emi mînyeneke ndo. Se Jehovah oyomde edi oro ńko ke ini idohöde ke imama enye inyūn isöño ida ye enye. Ana ima enye ke ofuri esit inyūn isöño ida, iyokke.

JANUARY 25-31

MME AKPAN ńKPÖ KE IKÖ ABASI | LEVITICUS 24-25

“Isua Jubilee Anam Iti Ini Emi Kpukpru Owo ędiwöröde Ufün”

it-1-E 871

Ndiwörö ke Ufün

Abasi Esinam Owo ęwörö Ufün. Jehovah edi Abasi emi esinamde owo ęwörö ufün. Enye ama osio nditö Israel ke ufün emi mmó ękedude ke Egypt. Enye ękodohö ke edieke mmó ękopde uyo imo, ke mmó idinanake ńkpri. (De 15:4, 5) Edi Ibet ama ędöñö ke owo emi edide ubuene ekeme ndinyam idemesie nte ofün man enye ye ubon esie ęnyene se ędiade. Ibet ama onyuñ ędöñö ke ana ęsana eyen Hebrew emi edide ofün eyak ke ęyohö isua itiaba. (Ex 21:2) Ke isua Jubilee (oro edi, kpukpru isua 50), ęma ęsitaña uwörö-ufün ke ofuri idüt Israel. ęma ęsiana kpukpru nditö Hebrew emi ękedide ifin eyak, ndien mmó ęma ęfiak ęnyöñ ękedüñ ke isöñ mmó.—Le 25:10-19.

it-1-E 1200 ¶2

Udeme

Sia ison̄ ekedide inyene ubon to ke emana kiet sim emana eñwen, ikanaha enyam ison̄ taktak. Ke ini enyamde ison̄ eno owo, eketie nte eda ison̄ oro enim ubion̄, ndien ękesinyam ison̄ etiene ibat mbuñwum emi odude ke ison̄ oro ye ibat isua oro osuhode mbemiso isua Jubilee. Nte isua Jubilee ekperede, ntre ke ison̄ oro okosuhode urua sia ke ini esimde Jubilee, ema ęsikpoñ kpukpru ison̄ eno andinyene, edieke andinyene mīkafiakke idep mbemiso isua Jubilee. (Le 25:13, 15, 23, 24) Ukem oro ke okonyuñ edi ye ufok emi odude ke obio emi owo mibopke ibibene ikanade, sia ękebat ufok oro ęsin ke iñwañ. Edi amae di ufok oro odude ke obio emi ębopde ibibene ękanade, owo emi anyamde ufok oro ekenyene isua kiet kpot ndifiak ndep enye. Edieke enye mīkemeke ndifiak ndep ufok oro ke ufañ isua kiet, owo emi ekedepde ufok oro edinyene enye ke nsinsi. Edi ema ękeme ndifiak ndep ufok emi odude ke obio mme Levi ini ekedidi, sia mme Levi ikenyeneke udeme ison̄.—Le 25:29-34.

it-2-E 122-123

Jubilee

Ke ini nditø Israel ękenimde ibet oro Abasi ękönöde abaña isua Jubilee, oro ama anam idut mm̄o ękütie nte ediwak idut oro ędude mifin, emi edide ndusuk owo ęneñede ęnyene ńkpø, ndusuk ędi ękpøikpøi ubuene. Uføn oro owo kiet kiet ękesidiade ke isua Jubilee ama añwam ofuri idut Israel. Ibet emi ikayakke ębo owo ndomokiet ęnyene esie ofuri ofuri inyūñ iyakke ńkpø ęsoñ tutu owo ęnyeneke aba se anamde. Utu ke oro, owo kiet kiet ama ekeme nditiene nda ifiök

ye odudu esie nnam ńkpø ke uføn ofuri idut mm̄o. Jehovah ama esinam ison̄ mm̄o oføn ńkpø onyuñ ekpep mm̄o nte ękpèdude uwem. Ndien nte mm̄o ękekade iso ękop uyo Abasi, ńkpø ama oføn mm̄o sia iduhe se ifønde nte Abasi ndikara owo.—Isa 33:22.

Yom ńkpøuto ke Ikø Abasi

w09 9/1 22 ¶3

Ke Ini Owo Eduede Fi

Edieke eyen Israel akamiade ekemmo eyen Israel esiri enyin, Ibet ama enyime eno enye ufen oro ekemde. Edi idighe owo oro ęsiride enyin do edinø owo emi m̄m̄e kiet ke otu mbonubon esie ufen. Ibet ękodøhø enye emen mfina oro eketiñ önü mme ebierenkpe man mm̄o ębiere ikpe oro ke nnennen usun̄. Ntre, ndifiök ke ęyenø owo emi okoide-koi abiat ibet m̄m̄e anamde owo eñwen ibak, ufen oro ekemde ye ndidue esie ękesiyakke ęsio owo usiene. Edi ibet emi esine ńkpø akan se inemedi emi.

FEBRUARY 1-7

MME AKPAN ńKPØ KE IKØ ABASI | LEVITICUS 26-27

“Se Akpanamde Man Jehovah ędion̄ Fi”

w08 4/15 4 ¶8

Sin “Ikpikpu ńkpø”

⁸ Didie ke “Inyene” ekeme nditie nte abasi? Oføn, nte uwütn̄kpoñ, kere baña itiat emi akanade ke iñwañ ke Israel eset. Ekeme ndida itiat oro mbop ufok m̄m̄e ibibene. Edi edieke ękenimde enye nte “adaha” m̄m̄e ‘ęsøi ęwük ke ison̄,’ enye ama akabade edi ńkpø edituak ukot nduo önü iköt Jehovah. (Lev. 26:1) Kpasuk ntre, okük enyene uføn. Inyene enye ndida ndu uwem, imonyuñ

ikeme ndida enye nnam eti ñkpø ke utom Jehovah. (Eccl. 7:12; Luke 16:9) Edi edieke idade uñwana okùk nte akpan ñkpø ikan utom oro ẹnöde nnyin mme Christian, ke nditjim ntjñ, okùk amakabade abasi nnyin. (Kot 1 Timothy 6:9, 10.) Ke ererimbot emi uyom okùk edide ata akpan ñkpø ọnø mme owo mi, oyom inyene eti ibuot ke ñkpø emi. —1 Tim. 6:17-19.

it-1-E 223 ¶3

Uteñe

Nte Jehovah akanamde ñkpø ye Moses ye se enye akadade Moses anam ama anam Moses enyene uteñe (Heb., *moh-ra*) ke enyin nditø Israel. (De 34:10, 12; Ex 19:9) Mbon oro ẹkenyenede mbuötidem ọma ẹdiøño ke Jehovah ọkønø Moses odudu ndinam se enye akanamde, ke Jehovah okonyuñ eteme enye se ekpetiñde. Ñko, ikanaha nditø Israel edata edisana ebiet Jehovah ẹbre mbre, akana ẹteteñe enye. (Le 19:30; 26:2) Emi ọwørø ke akana mmø ẹnam ñkpø ukpono ukpono ke ini edude ke edisana ebiet, ẹtuak ibuot ẹnø Jehovah nte enye ọdohode, ẹnyuñ ẹdu uwem nte enye oyomde ẹdu.

w91 3/1 17 ¶10

Ęyak “Emem Abasi” Ekpeme Esít Mbufo

¹⁰ Jehovah ama asian idüt oro ete: “Edieke mbufo edisañade ke mme ewuñø mi, ẹdiñyuñ ẹnjimde mbet mi, ẹnyuñ ẹnam mmø: ndien nyenø mbufo edim ke ekemini, ison eyenyuñ odük ekese, mme eto iñwañ eyenyuñ esioño mfri mmø. Nyenyuñ nnam ison ofure [“nsjn emem ke ison,” NW], mbufo eyenyuñ ẹşuhode ẹna, ndien baba ndutjime ididuhe: nyenyuñ nnam mme idiók unam ẹtre ke ison; ndien ofut idi-

sañake ke ison mbufo ibe. Nnyenyuñ nsaña ke otu mbufo, nnyuñ ndi Abasi mbufo, mbufo eyenyuñ ẹdi iköt mi.” (Leviticus 26:3, 4, 6, 12) Israel erekpeme ndinyene emem ke ntak erekpemedem mmø ẹsio ke ubok mme asua mmø, ẹnyenede akpakip ñkpø obükidem, ye ñkpø ñkpø itie ebuana ye Jehovah. Edi emi ọkpókøño ke mmø ndisoñø nnim Ibet Jehovah.—Psalm 119: 165.

Yom Ñkpøuto ke Ikø Abasi

it-2-E 617

Idiòk Udoñø

Ke Ini Ẹsɔñde Ibuot ye Abasi. Abasi ọkodohø idüt Israel ke edieke mmø mìnámke se mmø ẹkeñwøñode ini erekdukde ediomi ye imø, ke imø ‘iyodøñ idiòk udøñø utom ke otu mmø.’ (Le 26:14-16, 23-25; De 28: 15, 21, 22) Ediwak itie ke Bible ẹwüt ke nsɔñidem edi edidiøñ Abasi (De 7:12, 15; Ps 103:1-3; Ñke 3:1, 2, 7, 8; 4:21, 22; Edi 21:1-4), udøñø edi utip idiòkñkpø. (Ex 15: 26; De 28:58-61; Isa 53:4, 5; Mt 9:2-6, 12; Joh 5:14) Ntre, kpa ye oro Jehovah Abasi ọkötode ndusuk owo udøñø ke ndondo oro mmø ẹsɔñde ibuot, utø nte akpmfia oro enye ọkötode Miriam, Uzziah, ye Gehazi (Nu 12:10; 2Ch 26:16-21; 2Nd 5: 25-27), etie nte idiòkñkpø emi owo r̄mme idüt ẹnamde esiwak ndinam mmø ẹdøñø. Ke ini owo ọdøñode ke ntak idiòkñkpø emi enye akanamde, enye ọdok se enye ọkötode. (Ga 6:7, 8) Ini apostle Paul ekewetde abaña mbon oro ẹkenamde oburobüt ido, enye ọkodohø ke “Abasi ama ayak mmø ọnø mbubiam ido, man erekpesuene ikpokidem mmø ke otu mmø . . . ẹnyuñ ẹbo ọyohø utip, eke ekemde ye ndudue mmø.” —Ro 1:24-27.

FEBRUARY 8-14

MME AKPAN ÑKPØ KE IKØ ABASI | NUMBERS 1-2

“Nte Jehovah Etimde Iköt Esie”

w94 12/1 9 ¶4

Nnennen Itie Oro Utuakibuot Jehovah Enyenede ke Uwem Nnyin

4 Edieke afo akpakadade ke edikoñ ebiet ese nte nditø Israel oro ękenamde nna ke wilderness, nso ke afo okpokokut? Ata edi-wak ufókofoñ emi ęketimde ke nde ke nde, emi ękekemedé ndimen ñkpø nte miliön owo ita mmmé akande oro, ębaharede ke otu esien ita ędöñ ke edem edere, edem usük, edem usiahautjn, ye edem usoputjn. Ke otimde ese, afo okpokokut ñko otu eñwen ekperede ufot ufot itienna. Otu ñkpri ufókofoñ inañ emi ke mme ubon esien Levi ękedun. Sañasaña ufók ama odu ke ata ufot ufot itienna, ke ikpehe emi ękedade ęfóñ ębahade. Emi ekedi “efe esop,” mmmé ataya, emi “mbon ifiòk” nditø Israel ękebopde nte ekemde ye ndutjm Jehovah. —Numbers 1:52, 53; 2:3, 10, 17, 18, 25; Exodus 35:10.

it-1-E 397 ¶4

Itienna

Nditø Israel ema ęwak etieti. Kpukpru irenowo oro ękeyohode ndika eköñ, emi ękesinde enyin ke ñwed, ękedi 603,550. Edieke ębatde iban, nditowon, ñkani owo, mbon emi ębiomode ndo, nditø Levi 22,000, ye “akwa mbuaha udımowo” emi ęketode idut eñwen, ędian do, etie nte ofuri otu nditø Israel ema esim owo 3,000,000 mmmé akande oro. (Ex 12:38, 44; Nu 3:21-34, 39) Nnyin idioñoke nte itienna mmø okokponde eketre; mme owo ętijn nsio nsio ñkpø ębaña oro. Ke ini mmø ękewükde tent

mmø ke iso Jericho ke Unaïson Moab, Bible ødöhø ke itienna mmø ǫkötöño “ke Beth-jeshimoth esim Abel-shittim.”—Nu 33:49.

Yom Ñkpouto ke Ikø Abasi

it-2-E 764

Ndisin Owo Enyin ke ñwed

Ke ini ękesinde owo enyin ke ñwed, ękesi-wak ndinam emi ke ubon ke ubon, ke ekpük ke ekpük, ye ke esien ke esien. Idighe ndidioñø ibatowo emi ędude ke obio kpöt ękesinam esin owo enyin ke ñwed. Ke ini Bible etiñde abaña ndisin ofuri owo ke idut enyin ke ñwed, enyene nsio nsio ntak emi ękesinamde ęnam oro. Ękesinam emi man ęda ędiøño mbon oro ękpekpede tax, mbon oro ękpekade eköñ, mmmé nditø Levi emi ękpenamde utom ke edisana ebiet.

FEBRUARY 15-21

MME AKPAN ÑKPØ KE IKØ ABASI | NUMBERS 3-4

“Utom Nditø Levi”

it-2-E 683 ¶3

Oku

Ke Ini Ediomì Ibet. Ke ini nditø Israel ękedide ifin ke Egypt, Jehovah ama ada kpukpru akpan ke otu nditø Israel önü idemesie ini enye okowotde kpukpru akpan ke Egypt ke ǫyohø ufen duop. (Ex 12:29; Nu 3:13) Ǫtöñode ke ini oro, kpukpru akpan ękenyene Jehovah, ndien akpakana mmø ęnam sañasaña utom ęno enye. Abasi ękpekemek kpukpru akpan ke Israel nte mme oku, onyuñ anam mmø ęse ębaña edisana ebiet. Utu ke oro, enye ekemek ndinø kpukpru irenowo ke esien Levi utom emi. Ntak edi oro enye akadade irenowo ke esien Levi okpühø ke ibuot kpukpru akpan

ke esien Israel 12 (ekebat nditø Joseph, Ephraim ye Manasseh, nte esien iba). Ke ini ekebatde kpukpru akpan ke Israel, ọtọñode ke eyen ọfioñ kiet dök, ẹnyuñ ẹbatde kpukpru irenowo ke esien Levi, ọma ẹdiküt ke mme akpan nditø Israel ẹda owo 273 ẹwak ẹkan irenowo ke esien Levi. Abasi ama ọdohø ẹkpe ufak ke ibuot owo 273 oro. Akana ẹbø mmø kiet kiet shekel ition (ñkpø nte ₦4,000), ndien ẹkenyene ndikpøñ okük oro nnø Aaron ye nditøiren esie. (Nu 3:11-16, 40-51) Mbemiso ini emi, Jehovah ama ememek nditøiren Aaron emi ẹketode esien Levi nte mme oku ke Israel.—Nu 1:1; 3:6-10.

it-2-E 241

Nditø Levi

Utom Mmø. Levi ẹkenyene nditø ita, Gershon (Gershom), Kohath, ye Merari. Mme Levi ẹketo ubon ita emi. (Ge 46:11; 1Ch 6: 1, 16) Ẹma ẹnø ubon kiet kiet ke otu ubon emi itie ke tent utuakibuot emi okodude ke wilderness. Nditø Aaron emi ẹketode ubon nditø Kohath ẹkedu ke iso tent utuakibuot ke ñkañ edem usiahautin. Nditø Kohath eken ẹdu ke usük, nditø Gershon ẹdu ke edem usoputin, ke ini nditø Merari ẹkedude ke edem edere. (Nu 3:23, 29, 35, 38) Ekedu utom nditø Levi ndiwük tent utuakibuot, ñkpøk enye, nnyuñ mbiom enye ñka itie eñwen. Ke ini nditø Israel ẹkeyomde ndikpøñ ibet oro mmø ẹkedude ñka ibet eñwen, Aaron ye nditøiren esie ọma ẹsi-köñode ikpehe oro akabaharede Edisana ye Ata Edisana ẹnyuñ ẹfuk ekebe ntiense, mme itieuwa, ye ndisana ñkpø eken oro ẹkedude ke tent utuakibuot. Nditø Kohath ẹkenyene ndibiom mme ñkpø emi. Nditø Gershon ẹkenyene ndibiom mme ọføñ tent, se ẹdade ẹfuk enye, mme ọføñ enyin-usuñ, mme ikpehe okure, ye mme uruk tent (anaedi emi ekedi mme uruk tent utuak-

ibuot). Nditø Merari ẹkenyene ndise mbaña mme obubøk tent, mme adaha esie, mme etak esie, mme ọkpøhø tent ye mme uruk (oro edi uruk emi ẹkeyiride ke okure tent utuakibuot).—Nu 1:50, 51; 3:25, 26, 30, 31, 36, 37; 4:4-33; 7:5-9.

it-2-E 241

Nditø Levi

Ke eyo Moses, eyen Levi ekesitøñø utom esie ọyøhø ọyøhø ke ini enye esimde isua 30. Ndien utom mmø ama esjne ndikpøk tent utuakibuot nnyuñ mbiom ñkpoduoho esie ke ini mmø ẹyomde ndikpøñ ibet kiet ñka ibet eñwen. (Nu 4:46-49) Ama enyene ndusük utom emi eyen Levi ekekemedé ndinam ke ini enye esimde isua 25, edi ikedighe ọkpøsøñ utom, utø nte ndibiom ñkpoduoho tent utuakibuot. (Nu 8:24) Edi ke eyo Edidem David, eyen Levi ama ekeme nditøñø utom ini enye esimde isua 20. David ọkodohø ke se inamde edi ntre edi ke ẹmøñ ẹbøp temple emi edidade itie tent utuakibuot, ntre owo idisimenke aba tent utuakibuot isaña. Ke ini eyen Levi esimde isua 50, owo ikesinøhø enye utom aba anam. (Nu 8:25, 26; 1Ch 23: 24-26) Akana nditø Levi ẹneñede ẹdiøñø ibet sia ọma ẹsiwak ndidøhø mmø ẹkot ibet ẹnø mme owo ẹnyuñ ẹkpep mmø ibet.—1Ch 15:27; 2Ch 5:12; 17:7-9; Ne 8:7-9.

Yom Ñkpøuto ke Ikø Abasi

w06 8/1 23 ¶13

Nyene Eti Ibuot—Bak Abasi!

¹³ Jehovah ndikañwam David ke ini nnan-enyin ama anam David ẹneñede abak onyuñ ọbuöt idem ye enye. (Psalm 31: 22-24) Nte ededi, David ikabakke Abasi ke akpan idaha ita, ndien emi ama ada ndioi utip ọsok enye. Akpa akabuana enye ndinam ẹmen ekebe ediomi Jehovah

ke ukpatñkpø ęka Jerusalem utu ke mme Levite ndibiom ke afara, kpa nte Ibet Abasi eketemedede. Ke ini Uzzah emi akadade ukpatñkpø oro usuñ, okomumde Ekebe oro mbak ediduø, enye ama akpa ke ebe oro ke ntak unana ukpono esie. Edi akpan-ikø ke Uzzah ama anam akwa idioñkpø, edi David ndiketre ndinam nte Ibet Abasi eketemedede akada idioñ utip oro edi. Mbak Abasi ọwørø ndinam ñkpø asaña ekekem ye ndutim esie.—2 Samuel 6:2-9; Numbers 4:15; 7:9.

FEBRUARY 22-28

MME AKPAN ÑKPØ KE IKØ ABASI | NUMBERS 5-6

"Didie ke Afo Ekeme Ndikpebe Mme Nazirite?"

it-2-E 477
Nazirite

Enyene akpan ñkpø ita emi Abasi ọkodohode mbon oro ękañade akaña ndidu uwem nte Nazirite ękùnam: (1) Ikanaha mmø ęñwøñ ọkpøsøñ mmjñ, ędia ñkpø ekededi emi ędade grape ęnam, edide ñkjm grape, enye emi adatde, mmm enye emi ęñwande asat. Nko, mmø ikenyeneké ndiñwøñ ñkpø ekededi emi ędade grape ęnam, edide enye emi etetde obufa, enye emi ęnjmde oforo udañ, mmm enye emi ęnamde akabade vinegar. (2) Ikanaha mmø ęfat idet ibuot mmø. (3) Ikanaha mmø ętük okpo owo, ekpededi okpo ete, eka, mmm eyeneka mmø.—Nu 6:1-7.

Sañasaña Akaña. Owo emi akakañade sañasaña akaña emi ekenyene "ndidu uwem nte Nazirite [oro edi, ndiyak idem nnø mmm ndidiañade idem nnjm] nnø Jehovah," idighe ndinam mme owo ętoro enye

ędöhø ke enye imaha ñkpø ererimbot. Utu ke oro, "enye [ekedi] edisana ọnø Jehovah ke ofuri ini emi enye edide Nazirite."—Nu 6:2, 8; men Ge 49:26 domo.

Ntem, kpukpru se Jehovah ọkodohode mme Nazirite ęnam ama enyene ntak. Se enye ọkodohode mmø ękenyene ñkpø ndinam ye nte mmø ętuakde ibuot ęno enye. Ke uwütñkpø, ke ntak edisana utom emi akwa oku ekesinamde, ikanaha enye otük okpo owo, ekpededi okpo ete mmm eka esie. Ntre nko ke ekedi ye Nazirite. Utom oro Abasi ọkönçde akwa oku ye mme oku eken ekedi edisana utom. Ntak edi oro Abasi ọkodohode mmø ękùñwøñ wine mmm ọkpøsøñ mmjñ ke ini mmø ęnamde utom ęno imø.—Le 10:8-11; 21:10, 11.

Ke adianade do, Abasi ọkodohø ke Nazirite (Heb., *na·zir'*) "enyene ndidi edisana ke ndiyak idet ibuot esie ọkøri ọnioñ." Owo ekededi emi okútde idet esie oyososop ọdiøño ke enye edi Nazirite. (Nu 6:5) Ukem ikø Hebrew emi *na·zir'* ke ękabade nte vine 'emi owo mìdiøñke', emi ękesidude ke isua Sabbath ye isua Jubilee. (Le 25:5, 11) Nko, ękekot nsemnsem ubak gold oro okodude ke iso mbøbø ibuot akwa oku "edisana idioñø uyakidem nnø [Heb., *ne'zer*, emi Ọwørøde ukem ñkpø nte *na·zir'*]." Ęma ękap ikø oro "Jehovah edi Edisana" ke nsemnsem ubak gold oro. (Ex 39:30, 31) Kpasük ntre, ękekot anyanya edidem Israel emi Abasi emekde, *ne'zer*. (2Sa 1:10; 2Nd 11:12) Ke eyo mme Christian, apostle Paul ọkodohø ke ęno iban anyan idet nte ęføñ ibuot. Idet emi esinam ñwan eti ke imø idighe ukem ye erenowo, ke Abasi oyom imø isisük ibuot inø erenowo. Ntre Abasi ndidöhø Nazirite enjm anyan idet (emi mìdighe ñkpø emi erenowo akpanamde), ndidöhø

enye okûñwøn wine, okûnyuñ unam ñkpø ekededi emi edinamde enye edehe, ama anam Nazirite ɔdiøñø ke Jehovah oyom imø iwa idem inam ñkpø esie inyuñ isük ibuot inø imø.—1Co 11:2-16.

Yom Nkpøuto ke Ikø Abasi

w05 1/15 30 ¶2

Mme Mbüme Etode Mme Andikot

Nte ededi, Nazirite oro Samson eke-dide ama okpöhöde. Mbemiso Samson akamanade, angel Jehovah ama asian eka esie ete: "Sese, afo oyoyomo, onyuñ aman eyen-eren; baba akadañ kiet okûnyuñ otük enye ibuot: koro eyen oro eyedi

Nazirite Abasi toto ke emana esie: ndien enye ɔyötøñø ndinyaña Israel nsio mme Philistine ke ubök." (Judges 13:5) Samson ikakañake akaña ndidi Nazirite. Abasi ekemek enye ete edi Nazirite, ndien enye ekenyene ndidi Nazirite ke ofuri eyouwem esie. Ibet oro ɔkødöhöde Nazirite okütük okpo ikobopke enye. Edieke ibet oro ɔkpö-köbopde enye, ndien enye edue otük okpo, didie ke enye akpakafiaq ɔtøñø utom Nazirite esie oro ɔkötøñode ke emana? Do, nte añwañade, se ẽkeyomde eto mbon oro ẽkedide Nazirite toto ke emana ama okpöhöde ye mbon oro ẽkekañade akaña ndidi Nazirite ibio ini.

